

OECD Journal on Development:
Development Co-operation Report 2009
Volume 10 Issue 1

Summary in Dutch

OESO - Journaal over ontwikkeling
Rapport Ontwikkelingssamenwerking 2009
Jaargang 10, nummer 1

Samenvatting in het Nederlands

- Het Rapport Ontwikkelingssamenwerking, dat wordt uitgegeven door het Development Assistance Committee (DAC) van de OESO, is het belangrijkste naslagwerk met statistische gegevens en analyses van de meest recente trends op het gebied van internationale hulpverlening. In zijn eerste *Rapport Ontwikkelingssamenwerking* doet Eckhard Deutscher, die onlangs het voorzitterschap van het DAC overnam, verslag van het High-Level Forum on Aid Effectiveness in Accra en de noodzaak om de inspanningen te intensiveren zodat de hulp doelmatiger werkt voor ontwikkelingslanden. Niet alleen staan de budgetten voor ontwikkelingshulp onder druk als gevolg van de huidige economische en financiële crises, maar de wereld van de ontwikkelingshulp is de afgelopen jaren ook radicaal veranderd, waardoor nieuwe uitdagingen zijn ontstaan.
- Het rapport gaat ook in op het grote probleem van de versnippering, die het gevolg is van het feit dat de hulp van te veel kanten komt in te veel kleine stukjes. Het rapport stelt dat de transactiekosten stijgen als gevolg van een inefficiënte taakverdeling tussen donoren en dat partneroverheden volledige en transparante cijfers voor toekomstige uitgaven nodig hebben om hun respectievelijke landen van de armoede te kunnen bevrijden. Hiervoor is een verandering nodig van de machtsverhouding tussen donoren en hulp ontvangende landen.
- Tot slot trekt het rapport uit casestudy's van een aantal landen vijf lessen voor hoe met de Verklaring van Parijs over de doelmatigheid van hulpverlening een koppeling kan worden gelegd tussen ontwikkelingsbeleid en mensenrechten, een duurzaam milieu en gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

“De wereld van de ontwikkelingshulp is radicaal veranderd sinds het DAC is opgericht: er zijn steeds weer nieuwe partijen en nieuwe uitdagingen, en dat de spelregels veranderen is ook onvermijdelijk. In 2008 hebben we gezien hoe gevestigde internationale bestuursstructuren - zowel formele als informele - binnen enkele weken op hun grondvesten stonden te schudden, met als gevolg ingrijpende en blijvende veranderingen.”

– Eckhard Deutscher, voorzitter DAC (OESO)

In zijn eerste *Rapport Ontwikkelingssamenwerking* bekijkt Eckhard Deutscher de nieuwe omgeving waarin ontwikkelingssamenwerking zich moet manifesteren en wat dit betekent voor het Development Assistance Committee (DAC) van de OESO. Hij doet een oproep voor meer gezamenlijke actie “op basis van gedegen opgezet, wederzijds ondersteunend en samenhangend beleid dat vooruitgang bevordert in verschillende sectoren, zonder dat dit in tegenspraak is met of ondermijnend is voor onze gemeenschappelijke doelstelling van een duurzame en breed gedragen ontwikkeling in de partnerlanden.”

Deutscher doet ook verslag van het derde High-Level Forum on Aid Effectiveness, dat in september 2008 in Accra is gehouden: “Wat volgens ons nodig is om de doelstellingen van de Verklaring van Parijs – en de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen – te realiseren, is duidelijker dan ooit tevoren”, schrijft hij. “Tegelijkertijd is het overduidelijk dat meer van hetzelfde niet het antwoord is.”

Wat de rapporten zeggen

De doelstelling van het High-Level Forum dat is gehouden in Accra, was het meten van de voortgang met betrekking tot vijf principes voor doelmatigere ontwikkelingshulp, zoals neergelegd in de Verklaring van Parijs over de doelmatigheid van hulpverlening, die in 2005 is aangenomen door meer dan 100 landen en hulpverleningsorganisaties:

Eigenaarschap: ontwikkelingslanden zetten hun eigen ontwikkelingsstrategieën op, verbeteren hun instellingen en pakken corruptie aan.

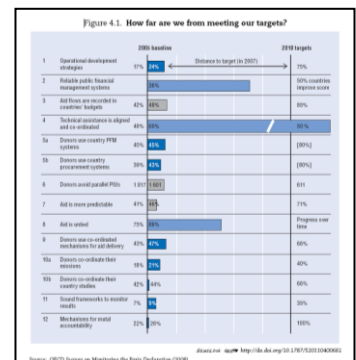
Afstemming: donorlanden stemmen hun steun af op deze doelstellingen en maken gebruik van lokale systemen.

Harmonisatie: donorlanden coördineren hun acties, vereenvoudigen procedures en wisselen informatie uit om dubbel werk te voorkomen.

Resultaatgerichtheid: ontwikkelingslanden en donoren richten zich op het behalen - en meten - van resultaten.

Wederzijdse verantwoording: donoren en ontwikkelingslanden zijn beide verantwoordelijk voor ontwikkelingsresultaten.

FIGUUR 4.1. HOE VER ZIJN WE VERWIJDERD VAN HET REALISEREN VAN ONZE DOELSTELLINGEN?

Onder deze overkoepelende principes bevat de Verklaring van Parijs twaalf prestatiedoelstellingen die in 2010 moeten zijn gerealiseerd. Om de deelnemers aan het forum in Accra te helpen op de meest urgente gebieden versneld actie te ondernemen, zijn voorafgaande aan het forum drie grote onderzoeken uitgevoerd. Halverwege de periode tot de einddatum 2010 wordt in deze onderzoeken verslag gedaan van de vooruitgang (of het gebrek daaraan) bij het realiseren van de doelstellingen van de Verklaring van Parijs.

Hoewel de onderzoeken van elkaar verschillen als het gaat om reikwijdte en benadering, komen er in de bevindingen enkele gemeenschappelijke thema's naar voren:

- De vooruitgang die is geboekt bij het bereiken van de doelstellingen voor 2010 is ongelijkmatig verdeeld, zowel wat betreft de doelstellingen als de landen.
- Om de doelstellingen van de Verklaring van Parijs te halen zijn grotere inzet en meer daadkracht bij de uitvoering essentieel.
- Vooruitgang is niet alleen afhankelijk van de brede betrokkenheid van donoren en overheden in ontwikkelingslanden op alle niveaus. Ook de gemeenschap, de particuliere sector en andere groepen moeten in volle omvang deelnemen aan het proces.
- Op basis van de ervaringen tot nu toe staan de basisprincipes van de Verklaring van Parijs stevig overeind, maar er zijn ook nieuwe uitdagingen, waaronder de noodzaak van nauwkeurigere controle en evaluatie.

De actieagenda van Accra

Een van de uitkomsten van het Accra-forum is de *Accra Agenda for Action*, waarin de belangrijkste punten staan waarop de vooruitgang moet worden versneld. De agenda roept op tot een fundamentele herafweging van de relatie tussen partnerlanden en donoren, met speciale aandacht voor de volgende zaken:

- Gebruik bij voorkeur systemen in de partnerlanden bij het geven van hulp.
- Maak hulp voorspelbaarder en transparanter, zodat partners hun ontwikkelingsstrategieën beter kunnen begroten, plannen en uitvoeren.
- Bepaal de voorwaarden die donoren stellen aan de hulp in overleg met de partnerlanden (een fundamentele verandering) op basis van hun eigen ontwikkelingsplannen.
- Boek duidelijke en substantiële vooruitgang bij het ontkoppelen van de hulp.
- Ga de versnippering van hulp tegen door de taakverdeling binnen en tussen landen te verbeteren.

Hoe versnipperd is de hulp?

Een van de grootste obstakels waardoor ontwikkelingshulp niet het effect heeft dat deze zou kunnen hebben, is versnippering: hulp die in te kleine stukjes wordt gegeven door te veel donoren, met onnodige en geldverslindende administratiekosten, waardoor het moeilijk is gelden terecht te laten komen waar de behoefte eraan het grootst is.

Het DAC heeft onlangs het eerste volledige onderzoek naar hulptoewijzingsbeleid en indicatieve uitgavenplannen voor de toekomst (Survey of Aid Allocation Policies and Indicative Forward Spending Plans) uitgevoerd. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een nieuw ontwikkelde maateenheid voor hulp, de zogenaamde Country Programmable Aid (CPA) om aan te geven hoe versnipperd de hulp is. CPA verwijst naar de hoeveelheid hulp die door ontwikkelingslanden kan worden geprogrammeerd in hun begrotingen; met andere woorden, de totale hulp minus vormen van hulp zoals noodhulp, schuldverlichting en andere hulp die door de ontvangers niet kan worden geprogrammeerd.

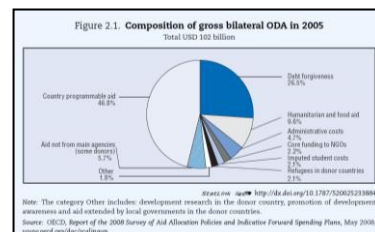
In 2005 - het startpunt voor het onderzoek - boden leden van het DAC 47 miljard USD aan bilaterale CPA, hetgeen overeenkomt met ongeveer 46% van hun totale bruto bilaterale ODA in dat jaar; het percentage steeg in 2007 naar een meer kenmerkende 59%.

Het onderzoeksrapport laat zien dat donoren hun hulp vaak te veel uitspreiden en over te veel landen verdelen. In 2005-2006 ontvingen 38 landen hulp van 25 of meer multilaterale en DAC-donoren. Het rapport vergelijkt ook het aandeel van de totale hulp die een donor geeft aan elk van de partnerlanden met het aandeel van die donor in de wereldwijde hulp, om zodoende het “hulpconcentratieniveau” van elke donor te bepalen; van de 23 DAC-leden hebben slechts 8 een hulpconcentratieniveau van meer dan 50%.

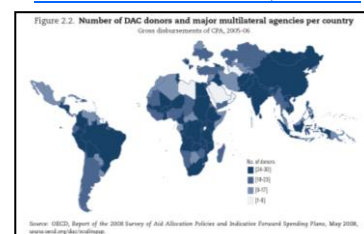
Het beeld wordt nog duidelijker wanneer er wordt gekeken vanuit het perspectief van de ontwikkelingslanden waar veel donoren relatief kleine bedragen geven; Vietnam heeft bijvoorbeeld 29 grote donoren, waarvan er 17 goed zijn voor slechts 10% van de ontvangen hulp. Aan de andere kant hadden 38 landen – de meeste kleine eilandstaten – elk minder dan 10 donoren in 2005-2006.

Om de hulpverlening efficiënter te maken, moeten donoren hun inspanningen rationaliseren. Een betere taakverdeling kan bijdragen aan een concentratie van het aantal donoren dat werkzaam is in een bepaald ontwikkelingsland of een sector, zoals de gezondheidszorg of het onderwijs. Hierdoor nemen de transactiekosten af en ontstaat de mogelijkheid voor gecoördineerde inspanningen. Dit kan ook bijdragen aan een goede verspreiding over alle ontwikkelingslanden, en niet alleen aan de “lievelingetjes” van de donor.

FIGUUR 2.1. SAMENSTELLING VAN DE BRUTO BILATERALE ODA IN 2005 (TOTAAL 102 MILJARD USD)

FIGUUR 2.2. AANTAL DAC-DONOREN EN GROTE MULTILATERALE INSTANTIES PER LAND OP BASIS VAN: BRUTO UITGAVEN VAN CPA, 2005-06

2005 gaf een nieuwe impuls voor het omzetten van de toezeggingen in daden. Vijf lessen die kunnen worden getrokken uit casestudy's geven aan hoe de Verklaring van Parijs kan bijdragen aan het realiseren van bredere ontwikkelingsdoelstellingen.

Les 1: Het actief betrekken van arme vrouwen en mannen versterkt het nemen van verantwoordelijkheid en afleggen van verantwoording voor ontwikkelingsresultaten.

Een “bottom-up” benadering betekent dat een zo breed mogelijke gemeenschap moet worden betrokken bij de politieke en beleidsdiscussies. Casestudy's uit Zimbabwe en Peru geven aan hoe er grote en blijvende vooruitgang kan worden geboekt op het gebied van de gezondheidszorg door de hulpbehoevenden te betrekken bij het opstellen van beleid, acties en programma's voor gezondheidszorg.

Les 2: Een resultaatgerichte benadering van de mensenrechten kan de diensten aan alle burgers verbeteren.

Gemarginaliseerde groepen kunnen alleen maar profiteren van de ontwikkeling als er goed inzicht bestaat in hun situatie en behoeften; dit kan worden bevorderd door het toepassen van “disaggregated monitoring” – het gebruik van gegevens die worden uitgesplitst naar geslacht, etnische achtergrond, maatschappelijke status, enzovoort.

Les 3: Er kan doelmatiger gebruik worden gemaakt van gezamenlijke hulpstrategieën om ontwikkelingsprioriteiten te stimuleren.

Donoren kunnen bijdragen aan het verbeteren van de mensenrechten, een duurzamer milieu en de gelijkheid van mannen en vrouwen door gemeenschappelijke hulpstrategieën op te zetten en uit te voeren. De donoren met naar verhouding het grootste voordeel en de grootste mogelijkheden op gebieden zoals gelijkheid van mannen en vrouwen, kunnen het voortouw nemen bij het bevorderen van deze doelstellingen, door deskundigheid en technische steun te bieden.

Les 4: Van woorden naar daden.

Hoewel er veel goede beleidsverklaringen zijn opgesteld over mensenrechten, duurzaamheid, uitsluiting en gelijkheid van mannen en vrouwen, is dit niet genoeg. Voorbeelden uit Oeganda en Sierra Leone onderstrepen het belang van goed opgezette begrotings- en controlekaders, samenwerking op het niveau van gemeenschappen, bevordering van de civiele samenleving en het opbouwen van de capaciteit om deze goede bedoelingen om te zetten in acties – en effecten.

Les 5: De geharmoniseerde steun van donoren kan bijdragen aan het herstel van de mogelijkheden in kwetsbare situaties.

Zwakke staten ontbreekt het vaak aan de mogelijkheid om de

principes van de Verklaring van Parijs direct in praktijk te brengen, maar deze principes kunnen toch in hun voordeel werken. Sierra Leone is een goed voorbeeld: het succes van de in 2007 gehouden verkiezingen was deels te danken aan de harmonisering van de hulp onder de ontwikkelingspartners van het land.

Beleid en inspanningen van bilaterale donoren

In 2007 daalde de totale netto officiële ontwikkelingshulp van lidstaten van het DAC (Development Assistance Committee) met 8,5% in reële cijfers termen, tot 103,5 miljard USD. Als schuldverlichting buiten beschouwing wordt gelaten, nam de ODA echter toe met 2% in reële termen, hetgeen een natuurgetrouwer beeld geeft van de algehele trend.

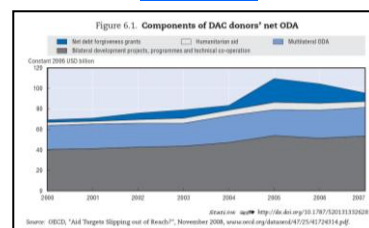
Het bovengenoemde cijfer geeft de invloed van schuldverlichting aan op de netto ODA in 2005 en 2006. Het laat ook zien dat er een kleine toename was van de humanitaire hulp in 2005 - met name speciale hulp naar aanleiding van de tsunami in de Indische Oceaan en de aardbeving in Pakistan. Bilaterale ontwikkelingsprojecten en -programma's daalden licht in 2006, maar stegen weer in 2007, ten teken dat donoren bezig zijn hun kernprogramma's geleidelijk op te schalen.

De voortgang verloopt echter veel te langzaam om de toezeggingen die donoren hebben gedaan voor 2010 te realiseren. Op de G8-top in Gleneagles en de VN-top Millennium +5 in 2005, zegden donoren toe de ODA te verhogen met 50 miljard USD in 2010 (vergeleken met 2004, op basis van prijsniveau en koersen van 2004). Tot dusverre is ongeveer 21 miljard USD van dit bedrag verstrekt of gepland. Dit betekent dat donoren nog 30 miljard USD (2004 dollars) in hun hulpbudgetten moeten opnemen — omgerekend ongeveer 34 miljard USD in 2007 — om hun toezeggingen na te komen.

Met de huidige financiële crisis en economische malaise is het van cruciaal belang om te zorgen dat kortingen op hulpbudgetten niet leiden tot een hulpcrisis. In een reactie op een gezamenlijke oproep van Angel Gurría, secretaris-generaal van de OESO, en Eckhard Deutscher, voorzitter van het DAC, hebben 's werelds grootste donoren de belofte van 24 november 2008 gedaan “ter herbevestiging van eerdere toezeggingen om het volume van de ontwikkelingshulp te verhogen en de stromen op een niveau te houden dat past bij de toezeggingen”.

Het *Rapport Ontwikkelingssamenwerking* wordt jaarlijks uitgegeven door de voorzitter van het Development Assistance Committee van de OESO, een forum waarin grote bilaterale donoren samenwerken ter ondersteuning van duurzame ontwikkeling. Het rapport bevat gegevens en analyses van de laatste trends op het gebied van internationale hulp.

FIGUUR 6.1. COMPONENTEN VAN NETTO ODA VAN DAC-DONOREN

© OECD 2009

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op: rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

